

۲۰۱۹/۰۲/۰۲

سلطان جان کلیوال

سوله او د چا سره سوله؟

څلویښت کلنه جگړه چې دوه مکمل نسلونه یې د خپل اور په لمبو کې را لوی کړل، د ټول هیواد بڼه یې داسې بدله کړه چې نه یواځې د بشري کړو وړو آثار یې په بشپړه توګه له منځه یوړل، بلکې زموږ د ښکلی هیواد هغه طبیعي ښکلا یې چې لوی الله (ج) ورته پیرزو کړی وه، د هغه د تاریخي عظمت سره چې هرکال به ورته د ډیرو کمو خدماتو سره سره بیا هم په سلګونو زره سیلانیان د نوري دنیا څخه د لیدلو ته راتلل، داسې تباہ او برباد کړل چې بیا رغونه به یې یا امکان و نه لری او یا به هم ډیری اوږدې زمانې ته اړتیا ولری. دا تباہ کونکي جگړه د وطن د دوه قومونو، دوه سیاسي یا مذهبي ډلو، د دوه ژبو د ویونکو، د دوه سیمو د اوسیدوګو او یا یواځې د هیواد په د ننه کې د میشته خلکو تر منځ جگړه نه ده، بلکې که د لږې مبالغې په قیلولو سره ور ته و گورو نو دا داسې یوه مغلغه او بی مثاله جگړه ده چې تقریباً ټوله دنیا، د ټولې دنیا سیاسي او مذهبي جوړښتونه او سیستمونه پکې په یوه بڼه نه یوې بڼې سره را ګډ شوی او برخه یې پکې لرلی ده. که د دی جگړې اوږوالی، انساني او مالي زیانونو او ټولو ابعادو ته په ژوره توګه وکتل شی نو په پوره ډاډ سره داسې ادعا کیدلې شی چې، د نړۍ د عمومي جنګونو نه وروسته، د تیرو دری څلورو پیړیو په زمانه کې تر ټولو نورو جنګونو نه، ناوړه او تخریبي جگړه ده.

خیر! که هرڅومره د دی بی ډوله جگړې او د هغې د بدو محصولو په هکله خبری وکړو نو کتابونه به ډک شی او کیسې به یې پای ته و نه رسیری. خو اوسنی حالات داسې دی چې د تیرې اوه لس کلنې جگړې د ختمیدو د پاره د دی دورې د جگړې اصلی بیلونکي هیواد یعنی د امریکا د متحده ایالاتو دولت په ظاهره کی افغانانو او نړیوالو ته یو شین څراغ ور ښولی او پتیلی ده چې دا جگړه پای ته ورسوی. افغانان چې لوی او واره یې ټول یواځې د دی وحشیانه جنګ د ختمیدو هیله من دی په پوره علاقه مندی سره زیار کاري چې د جنګ د ختمیدو او د دوی جگړه زپلی هیواد ته د سولې د راتلو د پاره د دی پروسی سره هر ډول مرسته وکړی، خو ستونزه داده چې د امریکا دولت، افغان دولت ته د سولې په روانو خبرو کې په ډیره کمه سترګه گوری او تر اوسه لا دا خبرو نه ده څرګنده چې طالبان به د هغو قوتونو له خوا چې د دوی ترشا ولاړدی، دی ته وهڅول شی چې د افغان دولت سره مخامخ خبری و کاندې او کنه؟

د سولی د خبرو د پاره د امریکا د دولت د هیئت مشر ډاکټر ځلمی خلیزاد همدا یوه خبره د رسنیو سره شریکوی چی د سولی خبری تر اوسه پوری په بری سره پر مخ روانی دی. دلته د مونږ افغانانو سره یو څو پوښتنی د اندیښنی په توگه را پیدا کیږی او هغه داچی:

□ آیا د سولی دا روانه پروسه د افغان دولت او د دی دولت د وسله والو مخالفو طالبانو د پخلاینی د پاره، په لاره اچول شویده او که یواځی د امریکا او طالبانو د پخلا کیدو د پاره؟ که سوله د افغانستان او افغانانو د پاره وی نو بیا ولی تر اوسه چی د گاونډیو په شمول د دی جنگ نه متاثری ټولی خواوی پکی را شریکی شویدی خو افغان دولت او یا که بهتره و ویل شی افغان ولس ته پکی د گډون حق نه دی ورکړ شوی؟

□ افغان ولس مشر محمد اشرف غنی په کابل د ټول افغانستان نه د راتولو شوو ځوانانو په غونډه کی په څرگنده توگه و ویل چی «د جنگ کیلی به په راولپنډی او اسلام آباد کی وی خو د سولی کیلی په کابل کی ده» ددی خبری مفهوم دا رسوی چی د افغان دولت سره له خبرو پرته دی وطن ته نه سوله راتللی شی او نه بل څوک دا حق او صلاحیت لری چی د افغان دولت له قناعت پرته د سولی خبری بریالی و بولی.

□ آیا د امریکا دولت د افغان ولس مشر دی خبری ته چی د ټول ملت خبره ده اهمیت ورکوی که نه؟
□ یوه ډیره عجیبه خبره داده چی ډاکټر ځلمی خلیزاد وایی چی امریکا د افغانستان نه په عاجله توگه د خپلو عسکرو غوښتونکی دی نو افغان دولت هم باید په دی برخه کی د عجلی نه کار واخلی. پوښتنه داده چی:

○ آیا بناغلی ځلمی خلیزاد یا د امریکا دولت په دی نه پوهیږی چی که د سولی د راتلو د پاره ټول لوی او واړه خنډونه له منځه لاړ نشی، دا ډول سوله به د څومره وخت د پاره دوام وکړی؟

○ آیا دا ډول سوله به د افغان ولس او حتی نړیوالو د پاره یوه نوی فاجعه تر شاه و نه لری؟
□ که امریکا داسی سوله غواړی چی خپلی غوښتنی په طالبانو ومنی او د طالبانو غوښتنی چی عمده غوښتنه یی د افغانستان نه د دوی د پوځونو وتل دی، دوی ومنی، نو په دی صورت کی څه کوی؟

○ آیا طالبان بیرته قدرت ته رسوی؟
○ آیا د موجوده دولت نه چی د همدوی محصول دی د حمایی لاس اخلی او په میدان کی یی خوشی کوی؟
○ آیا د دوی په ادعا دغه د اوه لسو کلونو لاسته راوړنی، لکه مدنی حقوق، د بنځو حقوق، اساسی قانون، پارلمان او نور او نور باید د کوم سرنوشت سره مخامخ شی؟

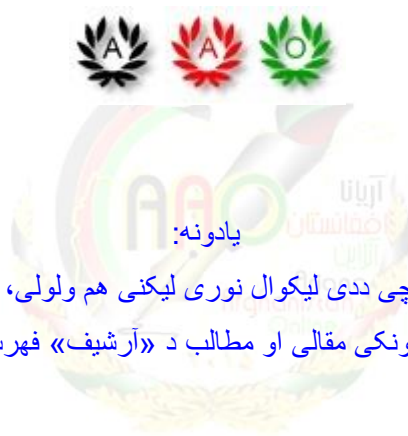
□ که داسی قبوله شی چی د افغان دولت سره له مشوری پرته د سولی پروسه پر مخ و لاړه شی او د یوی شیبی د پاره دا هم قبوله کړو چی طالبان بیرته د امریکا له خوا قدرت ته و رسول شی، آیا په دی صورت کی به د جگری یو کاملاً نوی باب را منځ ته نشی او د اولسو کالو په اوږدو کی به د سلگونو زره د افغان ځوانانو د وطن د ساتنی په نوم د شهیدانوپه وینو یوه ډیره ناوړی معامله نه وی شوی؟؟

□ آیا امریکا او د هغوی سره په خبرو اخته طالبان په دی نه پوهیږی چی د افغان دولت او په مجموع کی د افغان ولس سره د خبرو او مفاهمی پرته به د سولی خبری بی نتیجی وی؟ او ایا له سولی پرته طالبان کولی شی چی د ټوپک په زور لکه د پخوا په څیر بیا دولتی قدرت ته ورسیري؟

□ یوه ډیره مهمه پوښتنه داده چی، موجود افغان دولت خو په حقیقت کی د امریکا او د هغه د نورو انډیوالانو په مرسته خپله ورځ چلوی، آیا د طالبانو سره د روغی جوړی نه وروسته به هم د افغانستان سره مرستی ادامه ولری

او که ختمی به شی؟ که دا مرستی ختمی شی آیا دا دولتی موجود تأسیسات به بیا د داخلی داره مارانو او بدنیتو همسایه گانو له لوری تالا ترغی نشی؟ د سولی د خبرو په اجندا کی به دی مطلب ته خای ورکړ شوی وی کنه؟

□ - دا او داسی نوری ډیری پوښتنی شتون لری چی بناغلی ډاکتر ځلمی خلیلزاد بی د یوه افغان امریکائی په حیث، چی د امریکا د مداخلی د لومړی ورځی نه تر ننه پوری په فعاله توگه د افغان په دی روانه ستره غمیزه کی ورگډ دی، په پام کی ونیسی او دا په اثبات ورسوی چی د سولی روانه پروسه یوه پراخه، هر اړخیزه او د جگری د ریښتینی پای ته رسیدو د پاره را منځ ته شویده، نه د یوی بلی تراژیدی د پیل د پاره. د دی خبری د ثبوتولو په منظور بناغلی ځلمی خلیلزاد باید دی پروژی ته د یوه داسی مأموریت په سترگه و نه گوری چی یواځنی هدف بی د یوه معین وخت د پاره د حق الزحمی تر لاسه کول وی، بلکی داسی یو عمل باید تر سره کړی چی د بری په صورت کی افغان ولس دی بناغلی ته د « نوبل » د سولی د جایزی د ورکړی د پاره وړاندیز و کاندی. دا کار هغه وخت امکان لری چی نور د جنگ په نوم په افغانستان کی د چا ژوند وا نه خستل شی او دا هیواد د نری د نورو هیوادونو سره د سالمو انسانی اړیکو په لرلو، خپل سوله ایز ژوند ته ادامه ورکاندی. په همدی هیله. پای

که چیری گران لوستونکی و غواری چی ددی لیکوال نوری لیکنی هم ولولی، نو کولای سی چی، پر انځور باندی د «کلیک» په اجرا کولو سره د لیکونکی مقالی او مطالب د «آرشیف» فهرست ته، لار بسودنه تر لاسه کړی!

سوله او د چا سره سوله؟

[kliwal_s_sola_ao_detshaa_sara_sola.pdf](#)